

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра Економіки підприємства та організації підприємницької діяльності
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

_____ Грінченко Р.В.
(підпис)

“28” грудня 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
(шифр та найменування спеціальності)

за освітньою програмою професійного спрямування
«Економіка та стратегія розвитку підприємства»
(назва освітньої програми)

на тему: «Підвищення ефективності управління
оборотним капіталом у ТОВ «Телекарт-Прилад»
(назва теми)

Виконавець:

студент факультету економіки та управління
виробництвом

Чорний Володимир Юрійович _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., доцент
(науковий ступінь, вчене звання)

Грінченко Раїса Володимирівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ЗМІСТ

Вступ.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ НА ПІДПРИЄМСТВІ	5
1.1..Економічна роль та значення оборотного капіталу у відтворенні підприємства.....	5
1.2. Фактори, що впливають на ефективність використання оборотного капіталу	12
1.3..Методи оцінки ефективності формування і використання оборотного капіталу підприємства	19
1.4. Особливості управління оборотним капіталом.....	24
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ НА ПІДПРИЄМСТВІ	28
2.1. Загальна характеристика підприємства ТОВ «Телекарт-Прилад»	28
2.2. Аналіз техніко-економічних показників діяльності підприємства.	36
2.3. Аналіз показників ефективності використання оборотного капіталу підприємства.....	49
РОЗДІЛ 3. ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ.....	62
3.1 Напрямки підвищення ефективності управління оборотним капіталом підприємства.....	62
3.2 Побудова комплексної ефективної системи управління оборотним капіталом.....	72
ВИСНОВКИ.....	79
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	

Вступ

Оборотний капітал є важливим фінансовим ресурсом для будь-якого підприємства, оскільки він визначає його ліквідність і фінансову стійкість. Здатність ефективно управляти оборотним капіталом має рішуче значення для забезпечення стійкого функціонування підприємства та збільшення його конкурентоспроможності на ринку.

Актуальність дослідження В сучасних умовах глобальної конкуренції та швидких змін на фінансових ринках, питання ефективного управління оборотним капіталом стає надзвичайно актуальним. Із зростанням складності бізнес-операцій та збільшенням вимог до ліквідності, необхідно розглядати інноваційні підходи до управління оборотним капіталом, які дозволять підприємствам збільшити ефективність своєї діяльності. Бондаренко О. С., Власова Н. О., Голубко А. І. Дейнека О. В., Дядюк М. А., Мордань Є. Ю., Сумченко А. О., Соляник Л. Г та інші.

Мета дослідження. Метою роботи є розгляд і аналіз процесів управління оборотним капіталом на прикладі ТОВ «Телекарт-Прилад» та розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності цього управління. Основним завданням є визначення потенційних шляхів оптимізації оборотного капіталу, зменшення зайвих фінансових витрат та підвищення ліквідності підприємства.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом дослідження є діяльність ТОВ «Телекарт-Прилад» як суб'єкта підприємницької діяльності. Предметом дослідження є оборотний капітал, його структура, процеси управління та вплив на фінансовий стан підприємства.

Завдання дослідження. Розгляд і аналіз процесів управління оборотним капіталом на прикладі ТОВ «Телекарт-Прилад» та розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності цього управління. Таким чином, конкретні завдання дослідження можуть включати:

1. Проведення аналізу структури оборотного капіталу ТОВ «Телекарт-Прилад».

2. Вивчення техніко-економічних показників діяльності підприємства.
3. Аналіз показників ефективності використання оборотного капіталу на підприємстві.
4. Визначення факторів, що впливають на ефективність управління оборотним капіталом.
5. Розробка рекомендацій щодо управління оборотним капіталом та зменшення зайвих фінансових витрат.

Методи дослідження у роботі використовуються економіко-математичні методи, індексні методи дослідження.

Інформаційна база дослідження нормативно-правова база, сучасні наукові розробки вітчизняних вчених, які опубліковані в монографічній літературі та періодичних виданнях, Інтернет-ресурси, ТОВ «Телекарт-Прилад» дані фінансового результату та балансу.

Публікації та апробація результатів дослідження. Чорний В.Ю. ефективне управління оборотним капіталом під час війни в Україні Науковий студентський вісник № 39 (2).

Структура і обсяг роботи Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (52 найменувань). Загальний обсяг кваліфікаційної роботи магістра становить 87 сторінок комп'ютерного тексту, містить 22 таблиці та 16 рисунків.

Висновок

Підвищення ефективності управління оборотним капіталом є ключовим завданням для будь-якого підприємства, зокрема для "Телекарт – Прилад". Оборотний капітал є важливою складовою фінансового здоров'я компанії і впливає на її ліквідність та стабільність. Вдосконалення управління цим ресурсом може призвести до значного покращення фінансових показників та конкурентоспроможності підприємства.

Один із ключових аспектів управління оборотним капіталом - це ефективна робота з запасами, дебіторською та кредиторською заборгованістю. Зменшення періодів обороту цих компонентів може значно підвищити ліквідність підприємства. Важливо визначити оптимальний рівень запасів, щоб уникнути перевитрат і заблокованих коштів. Оптимізація умов оплати від покупців і до постачальників також може мати суттєвий вплив на підвищення оборотності коштів.

Аналіз поточного стану оборотного капіталу підприємства

Розглянувши дані, представлені в таблиці, можна зробити наступні висновки по кожному показнику:

Протягом трьох років собівартість реалізованої продукції значно зросла, збільшившись на 199422 тис. грн. або на 60.3%. Це може свідчити про збільшення витрат на виробництво продукції.

У 2022 році середньорічна вартість основних засобів зменшилася на 6,481 тис. грн. (або на 10.8%) порівняно з 2021 роком, що може бути наслідком продажу або зносу обладнання.

В середньорічному залишку оборотних засобів відбувся значний приріст у 2022 році на 17,735.5 тис. грн. або 17.3%, що може свідчити про збільшення запасів або дебіторської заборгованості.

У 2022 році середньорічна вартість активів підприємства збільшилася на 16,590.5 тис. грн. (або 4.5%) порівняно з 2021 роком.

Власний капітал зменшився в 2022 році на 33146 тис. грн. (або 43.7%) порівняно з 2021 роком. Це може вказувати на збиток або виділення частини капіталу для інших потреб.

Фондовіддача значно зросла в 2022 році, досягнувши 21.83 грн./грн. Ця зміна на 5.23 грн./грн. або 40.0% відображає підвищену ефективність використання фондів підприємства для здобуття прибутку.

Показник витрат на 1 грн. арної продукції становив 0.85 грн./грн. в 2022 році, що є невеликим зниженням на 0.04 грн./грн. (або 3.7%) порівняно з 2021 роком.

Таким чином, в 2022 році спостерігається ріст середньорічного залишку оборотних засобів та вартості активів підприємства, а також значне збільшення фондівіддачі. Однак власний капітал значно зменшився, і собівартість реалізованої продукції зросла. Витрати на одиницю арної продукції також знизилися трохи.

Аналізуючи наведену таблицю 2,6, можна зробити кілька важливих висновків:

- За період з 2020 по 2022 рік доходи від реалізації продукції зросли на 41%, що свідчить про позитивну динаміку у сфері продажу арів чи послуг.

- Кількість штатних працівників знизилась на 1.65% за рік, але продуктивність праці за той самий період зросла на 18.31%. Це може свідчити про ефективне використання ресурсів.

- Фонд оплати праці зменшився на 51.48%, що може бути наслідком змін в структурі персоналу або оптимізації витрат.

- Витрати на виробництво продукції зросли на 60.16%, що може вказувати на збільшення обсягу виробництва або підвищення витрат.

- Рентабельність виробництва знизилась на 35.71%, що може бути наслідком зростання витрат та/або зменшення прибутку.

- Витрати на збут зменшилися на 39.06%, що може бути наслідком оптимізації витрат у цьому напрямку.

- Інші операційні витрати зменшилися на 19.38%, що може бути позитивним сигналом.

- Інші доходи зменшилися на 88.14%, що може вплинути на загальний фінансовий результат.

- Чистий прибуток зменшився на 46.14%, що може вказувати на зниження ефективності діяльності компанії.

- Фондовіддача основних виробничих фондів зростає на 40.01%, що може свідчити про покращення у використанні виробничих ресурсів.

- Вартість основних виробничих фондів зменшилася на 10.78%, що може бути наслідком їх амортизації чи зниження обсягу інвестицій.

Узагальнюючи, компанія має позитивні моменти у зростанні доходів та підвищенні продуктивності праці, але є виклики у зменшенні рентабельності та чистого прибутку. Для покращення фінансових результатів може бути корисно провести детальний аналіз витрат та оптимізацію операцій.

Аналіз показників ефективності використання оборотного капіталу та активів підприємства

За три роки, з 2020 по 2022 рік, ТОВ «Телекарт-Прилад» відзначається значними змінами в структурі та обсягах активів. Давайте розглянемо ключові аспекти:

- Зменшення нематеріальних активів у 2021 році (відносне відхилення - 78.29%) та подальше значуще скорочення в 2022 році (відносне відхилення - 63.05%) обумовлені великим впливом амортизації та відсутністю нових інвестицій у цей вид активів.

- Загальна сума основних засобів вказує на зростання у 2021 році (відносне відхилення - 112.25%), проте різке зменшення у 2022 році (відносне відхилення - 79.48%). Це головним чином пов'язано зі значним збільшенням амортизації та значущим зменшенням вартості активів.

Аналіз пасиву ТОВ «Телекарт-Прилад» вказує на важливі тенденції в динаміці його джерел утворення активів. Збереження стабільності власного капіталу та активне залучення додаткового капіталу відзначається спритністю у

фінансовому управлінні. Однак, зростання поточних зобов'язань вимагає уваги, і важливо детально проаналізувати причини цього збільшення

Запропоновані заходи з управління оборотними активами діляться на заходи, що мали організаційний характер і заходи, які будуть спрямовані на проведення оцінки різних показників оборотних активів. Сформовано перелік відповідальних осіб та кінцевих термінів виконання завдань кожного з напрямів програми поліпшення стану оборотних активів.

Для удосконалення методики управління оборотним капіталом запропоновано: застосування ABC-методу контролю дебіторської заборгованості; застосування сучасних методів рефінансування дебіторської заборгованості.

Проведений ABC та XYZ аналізи дозволили зробити висновки, що ефективне управління оборотними активами, а саме запасами, передбачає постійний контроль за запасами групи А, точно визначати витрати, пов'язані із закупівлею, доставкою і зберіганням, а також розмір і момент замовлення, оскільки саме вони найбільше спливають на залишки оборотних активів.

Розрахунок ефективності застосування факторингу показав, що на досліджуваному підприємстві при використанні факторингових послуг зменшувалася сума дебіторської заборгованості, зростала її оборотність та знижувався термін її погашення.

Доведено, що керівництву підприємства необхідно звернути увагу на підвищення оборотності дебіторської заборгованості, так як дебіторська заборгованість становить половину ліквідних коштів.

Розрахунок ефективності застосування факторингу як інструменту підвищення фінансової безпеки показав, що на досліджуваному підприємстві при використанні факторингових послуг зростала оборотність дебіторської заборгованості за товари на 4,3 оборота, а тривалість обертання зменшилася на 6 днів, вивільнялася сума коштів в розмірі 7288,9 тис.грн, зростала величина прибутку на 2051 тис.грн та підвищувала рентабельність підприємства на 8,75%

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436–IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 144. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення 07.12.2023).
2. Податковий кодекс України від 02.12.2012 № 2755-VI. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2013. № 13-14, № 15-16, № 17. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 07.12.2023).
3. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>(дата звернення 07.12.2023).
4. Білик М. Д. Фінансовий аналіз: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2005. 592 с.
5. Бондаренко О. С. Методологічні основи управління оборотними активами підприємств. Інвестиції практика та досвід. 2008. Вип. 4. С. 40–44.
6. Бутинець Т. А. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Житомир: Житомирський держ. технол. університет, 2014.
7. Власова Н. О., Михайлова О. В. Теоретичні аспекти визначення ефективності політики формування оборотних активів на підприємствах торгівлі. Бізнес Інформ. 2012. №11. С. 166–170.
8. Власова Н. О. Принципи та основні етапи оптимізації в системі управління оборотними активами на підприємствах роздрібною торгівлі. Бізнес Інформ. № 6, 2013. С. 202–208.
9. Голубко А. І. Управління оборотними активами підприємства. Матеріали XLVII наук.-тех. кон. підрозділів ВНТУ, м. Вінниця, 14-23 березня 2018 р. Вінниця, 2018. URL: <http://surl.li/pbkou> (дата звернення 07.12.2023).
10. Гречко А.В., Марченко В.М., Кузьмінська Н.Л., Кривда О.В. Дипломне проектування: написання, оформлення та захист атестаційних робіт для здобувачів вищої освіти: навч. посіб. для студ.Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 21 с.

11. Даньків Й. Я., Остап'юк М. Я. Бухгалтерський облік: підручник. Київ: Знання, 2017. 469 с.
12. Дейнека О. В. Оптимізація структури джерел формування оборотного капіталу підприємства персоналом. Інноваційна економіка. 2012. № 3(29). С. 257–260.
13. Дехтяр Н. А., Дейнека О. В., Голик Д. В. Оптимізація структури оборотних активів підприємства. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2018. Випуск 1 (12). С. 289-293.
14. Домбровська Н. Р. Економічна квінтесенція та класифікація оборотних активів підприємства. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. Випуск 17. С. 812-825.
15. Донін Є. О. Особливості сучасних підходів щодо специфіки класифікації оборотних активів підприємства. Економіка і організація управління. 2018. № 1 (29). С. 75-85.
16. Дропа Я. Б. Організація управління оборотним капіталом підприємств України: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.02.03. Я.Б. Дропа; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Львів, 2006. 20 с.
17. Дядюк М. А., Васильєва В. В. Оборотні активи як об'єкт управління у процесі розробки та прийняття господарських рішень. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2012. Вип. 1 (1). С. 263-271.
18. Економіка підприємства: підручник; за заг. та наук. ред. Г. О. Швиданенко. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : КНЕУ, 2018. 551 с.
19. Єрмак С. О. Теоретико-методичний інструментарій формування комбінованих політик управління оборотним капіталом. Економіка промисловості. 2011. № 2. С. 242–249.
20. Канурна З. Ф. Контроль оборотних активів підприємств машинобудівного комплексу. Міжнародний збірник наукових праць. Вип. 3. Ч. 12. 2013. С. 246–252.

21. Канцедал Н. Ю., Клімович І. М., Ганін В. І. Окремі питання управління оборотними активами підприємства. Економіка та держава. 2019. №11. С. 103-107.
22. Кірдіна О.Г. Управління оборотними активами підприємств. Вісник економіки транспорту і промисловості. № 43, 2013. С. 133–137.
23. Ковальчук Н. О. Узагальнення та систематизація наукових підходів до визначення поняття «активи». URL: <http://surl.li/pbkmr> (дата звернення 07.12.2023).
24. Кондратюк С. Я. Ефективність формування та використання активів підприємства. URL: <http://surl.li/pbkpl> (дата звернення 07.12.2023).
25. Круш П.В. Капітал, основні та оборотні засоби підприємства: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2008. 328 с.
26. Лепейко Т. І. Сутність оборотних коштів та їх аналіз на підприємстві . Вісник університету банківської справи Національного банку України. 2012. №1(13). С. 215–218.
27. Лишиленко О. В. Фінансовий облік: підручник. Київ: Вид-во «Центр навчальної літератури», 2017. 556 с.
28. Маринович О. О., Шухманн В. А. Основні стратегії фінансування оборотних активів підприємства. Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975). URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=685> (дата звернення 07.12.2023).
29. Мартиненко В.П. Прогресивні підходи до управління оборотними активами підприємств. Сучасні проблеми економіки і підприємництва. № 18, 2016. С. 225–229.
30. Міжнародні стандарти фінансової звітності та бухгалтерського обліку. Київ: Сварог, 2017. 734 с.
31. Мордань Є. Ю., Сумченко А. О. Методичний підхід до побудови системи управління оборотними активами підприємства. Вісник СумДУ. Серія «Економіка». 2019. № 4. С. 24-34

32. Нечай Н. М. Облікова політика: навчальний посібник. Київ: Знання, 2015. 432 с.
33. Никонович Г. І. Аналіз і контроль оборотних активів торговельних підприємств: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Київ, 2007. 18 с.
34. Носов П. Л. Сучасна класифікація оборотних активів. Економіка і держава. 2014. № 7. С. 43–46.
35. Олександренко І. В. Методичні підходи до діагностики оборотних активів підприємства. Бізнес Інформ. 2014. № 2. С. 277–283.
36. Пеняк Ю. С. Формування та ефективність використання оборотних засобів сільськогосподарських підприємств: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04; Харк. нац. аграр. ун_т ім. В.В. Докучаєва.Х., 2010. 20 с.
37. Петриків М. А. Управління оборотними активами підприємства: магістерська робота. Тернопіль, 2017. 100с.
38. Поддєрьогін Л. Д. та ін. Фінанси підприємств: підручник. Кер. кол. авт.і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. А. М. Поддєрьогін М. Д. Білик, Л.Д. та ін. Буряк. 6-ге вид., перероб. і доп. Київ : КНЕУ, 2006. 552с.
39. Подсолонко В. А. Антикризове управління: Підручник. Організація виробництва. Київ, 2005. С. 304.
40. Рєпіна І. М. Активи підприємства: таксономія, діагностика та управління: Монографія. К. : КНЕУ, 2012. 274 с.
41. Рєпіна І. М. Моделі управління матеріальними оборотними активами підприємства. Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля : наук. журн.; № 8 (197). Луганськ : СНУ ім. Володимира Даля, 2013. Ч. 2. С. 168–175.
42. Рєпіна І. М. Діагностика активів підприємств: методологічні аспекти. Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право) : наук. журн.; № 1. К.: НАУ, 2013. С. 188–194.
43. Роганова Г. О. Стратегія фінансування оборотних активів: позиція персоналістів. Економічний часопис-XXI. 2013. № 3-4(1). С. 82-85.

44. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навчальний посібник. Київ: Знання, 2009. 662 с.
45. Сагалакова Н. О. Система показників-індикаторів економічної діагностики діяльності торговельного підприємства. Вісник Хмельницького національного університету. 2010. Вип. 2. Ч. 2. С. 19–23.
46. Сікора І. А. Облік, економічний аналіз і аудит формування та використання оборотних активів: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. І.А. Сікора. Київ, 2006. 18 с.
47. Соляник Л. Г. Оборотні засоби промислового підприємства: оптимізація управління: монографія; за ред. О.С. Галушко. Дніпропетровськ: Вид-во НГУ, 2009. 239 с.
48. Стоянова-Коваль С. С. Оборотні активи аграрних підприємств: економічна сутність та науково-методичні підходи до специфіки їх класифікації. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та свіє господарство. 2016. Вип. 10(2). 32 с.
49. Тимошенко Ю. М. Актуальні питання бухгалтерської оцінки вартості активів у системі управління підприємством. Становлення економіки України у післякризовий період: ризики та проблеми розвитку: колективна монографія; ред. О. О. Непочатенко. Умань : Видавець «Сочінський». 2012. С. 206–211.
50. Управління оборотними активами на підприємствах роздрібно́ї торгівлі: монографія; Н.О. Власова та ін. Харків : ХДУХТ, 2014. 258 с.
51. ТОВ «Телекарт-Прилад» дані фінасового результату та балансу URL: <https://drive.google.com/drive/folders/1y6RmVTS3REUJiA9WpqpjD2Rmcw6NXWsh?usp=sharing> (дата звернення 07.12.2023).
52. Чуприна Х. М. Валяев О. В. Деркач А. Є. Удосконалення системи управління оборотними активами підприємства на базі концепції Just In Time. Випуск # 26 / 2021 Економіка та суспільство URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/391/378/> (дата звернення 07.12.2023).